

חבילו' חביל' ואילו בסוטה כ' הט' משום דכתוב והשקה אותה והי"ט דס"ל כת"ק דיליף מקרא וא"כ ה"ן דכ' רבינו הט' משום דכתוב ונשחט אותה זה לא נזכר בסוגיא דסוטה מט' דקרא אלא מט' ק עושים מצנות חביל' חביל' וע"ז רמז מרן לשון הספרי דמפיק לה מקרא.

הא ליתא דאפתי ק' למה לא ציין סו' דיומא דמ"ב ע"ב דמפיק לה מהאי קרא דנשחט אותה וע' בְּהַר"ן בְּנִדְרִים דע"ג ע"א ע"ל דמפר נדרי ב' נשים ונדרי מרן צ"ע. ובעיקר דברי רבינו תמיה לי טובא למה לא פ' חי' זה דב' פהגים ליפא משום מצנות חביל' חביל' בשום חד מהנה דוכתי ולא ראיתי מי שנתעורר בזה ונהיה מקום לומ' פיון דלדעת ר"י אין משקין ב' סוטות ואפי' רותמת ואפילו בב' פהגים פיון דלא דרשי' ט' דקרא אלא גזירת הפתוב הוא כמבואר בש"ס א"כ לדידיה אין חי' בין פהג אחד לב' פהגים גבי סוטה דכתוב והשקה אותה וכן גבי פרה ונשחט אותה וכן גבי טהרת מצורעים אע"ג דלא מצינו בש"ס דמיייתי לה מקרא מ"מ אפשר דהנה דרשי' מקרא דנהעמיד הפהג המטהר את האיש דמשמע אחד ולא ב' וכן גבי רציעה פתיב והגישו אדוניו אל האלדי"ם וא"כ לדעת ר"י דלא דריש' ט' דקרא אפי' בב' פהגים אסור ולא מט' דאין עושין מצות ח"ח עד שנגטרף לחלק בין פהג א' לב' פהגי' ומש"ה לא כ' רבינו חי' זה אף לפי ל' רבינו אינו מדקדק דבה' סוטה ופרה נקט ט' דקרא ואילו בה' טומאת צרעת וה' עבדים כ' ט' משום שאין ע"מ ח"ח ולפי ט' זה נמצא דליפא גילוי בקרא ק' למה חי' בין פהג א' לב' פהגים: ה'

מלנה ולנה פ' כ"ב ה' ט"ו ב"ד ששמו לטורף בנכסי לוקח וטעו בכ"ש מכרן בטל שהרי הן כשליח לטורף וללוקח ויש להם רשות לתקן אבל לא לענות כשליח וכל המורים הורו פן ע"כ וכו' הרמב"ד א"א אפשר בדלא הכריזו קאמר וה"ה כ' ונ"ל פן היא בתשו' הר' אלפסי ונ"ל ונשאלת אם טעו השמאים בין על ב"ח בין על הלוקח היא הדין תשו' השומא בנכסי יתומים שהיא ברשות ב"ד כפר אמרו שום הדיינים שפיתחו שותות או הותירו שותות מכרן בטל אבל שומא של ב"ח דינו כדין השליח שנתבאר דאפי' בכ"ש חוזר דא"ל לתקוני שדרתקה ולא לעוותי וכו' והרשב"א כ' לא ידעתי מה בין זה לשום היתומים וכו' וכו' הרמב"ד אפשר בדלא הכריזו קאמר ועדיין עם דברי ההשגות לא הונח לנו מאי שנא משום היתומים ולפיכך נ"ל שאין דברי הגאונים אלא במשועבדים שגובין מלוקח לב"ח וכן יראה לשון רבינו והט' מפני שאין על הלוקח מוטל לפרוע חוב זה ואינו יורש מן הלנה כמו היתומים שעומדים במקום הלנה ולפיכך ב"ד הם כשלוחים ואין לו ללוקח להשתדל בפריע' החוב שנאמר לו אילו לא היית חפץ בשומא זו הנה לה להשתדל בפרעון המלנה ומתוך כך הדין נותן שאם פחתו בכ"ש ינהיה בטל אבל אם שמיין מנכסי יתומים וכ"ש מנכסי לנה עצמו אינם כשלוחין לפי שהנה ליתו' או ללנה להשתדל לפרוע חובן וכ"ז איננו שנה ועדיין צ"ע.

והר' כ"מ פתב אעפ"י שהרב המגיד לא ניתא ליה בתירוצו תי' נכון הוא ונהכי דייקי דברי הר"ם וכן כ' הב"י בח"מ סי' ק"ג בב"ה ע"ש. וכשאני לעצמי תמהני על הרבנים הנ"ל ממ"ש בקידו' ד' מ"ב ע"ב אמר ר"ן האחין שחלקו לקוחות הן פחות משותות נקנה מקח יתר על שותות בטל מקח שותות קנה ומחזיר אונאה אמר רבא הא דאמרן פחות משותות נקנה מקח לא אמרן אלא דלא שנייה שליח אבל שנייה שליח לא דא"ל לתקוני שדרתקה ולא לעוותי והא דאמרי' יתר על שותות בטל מקח לא אמרן אלא דלא אמרו נפלוג בשומא דב"ד אבל אמרו נפלוג בשומא דב"ד לא נהא דאמרנו שותות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי אין אונאה לקרקעות כך היא גירסת רש"י אבל התוס' בקי' ובכתובות ד"ק כ' דהגיר' היא הא דאמרי' שותות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן אלא דלא אמרו נפלוג בשומא דב"ד אבל אמרו נפלוג בשומא דב"ד לא נהא דאמרן יתר על שותות בטל מקח לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי לא וכו': והרמב"ם ז"ל

בפ"ג מה' מכירה ה' י"ב כ' האחין והשותפי' שחלקו המטלטלי' הרי הם פלקוחו' פחות משותות קנה מקח ואינו מחזיר אונאה יתר על שותות בטל מקח שותות קנה ומחזיר אונאה ואם התנו ביניהם שיתלן' בשום הדיינים וטעו בשותות בטלה חלוקה שהדיינים שפחתו שותות או הותרו שותות מכרן בטל ע"כ מעתה הדבר תמוה דמה יענו שפתי צדיקים לסו' זו ולפ' הר"ם זה דארף דליכא שום חוב ולא מלנה ולא תומים כלל ואפי"ה פ' דשומת ב"ד היא בשותות וכפי דבריהם דונקא לנה ויתומים אמרינן שהוא בשותות משום דאמרי' להו אילו לא הי'ת חפץ בשומ' זו הי'ה לה להשתדל לפרוע החוב ומט' זה פשגובין מנכסי לוקח הם כשלוחין לפי שאין חיוב על הלוקח לפרוע החוב א"כ כ"ש הכא דליכא שום חוב על שום אחד מהאחים פי אם חלוקה סתם דיהיה דינם כשלוחין ומהסו' ופ' הר"ם הוא היפך.

וכזאת וכזאת אנכי הרואה להרב הגדול תנא הוא הרב משל"ם שתמה על דבריהם ממ"ש הר"ם פ"י מה' נחלות ה"ד וז"ל מי שמת והניח תומים גדולים וקטנים ורצו לחלק בנכסי אביהם פדי שיתלו הגדולים חלקם בית דין מעמידין אפטרופוס לקטנים ובורר להן החלק היפה ואם הגדילו אינם יכולין למחות שהרי עפ"י ב"ד חלקו ואם טעו ב"ד בשומא ופיקחו שותות או הותרו שותות יכולין למחות ודין זה הוא מסו' דקידושין הנז' שאמרו קודם זה אמר ר"ן תומים שבאו לחלק בנכסי אביהם ב"ד מעמידין להם אפטרופוס וכו' ומשום קו' שהיק' בגמ' אוקמוה' הא דהגדילו אינם יכולין למחות בדלא טעו אבל אי טעו יכולין למחות ע"ש וא"כ איך פסק הר"ם זה דארף דחליקה זו היא להנאת הגדולים ואין לקטנים בזה שום שייכות שהרי הם אינ' רוצים לחלק אפי"ה הוא בשותות והניחו בתקמה: אלא דאנכי הרואה דהקנ' שהיק' לעיל על הרבנים הנז"ל ומה שהיק' הגאון משל"ם הן הן בעמדם יעמדו על הב"י ז"ל ועל מרן בשלחנו הטהור שהרי כ' מוהרי"ק ב"תה יוסף סי' ק"ג בח"מ על מ"ש העו' בדין הורד' שמורידין ב"ד המלנה לנכסי לנה ומכריזין ושמין כ' אבל אם טעו ב"ד בשומא ופיקחו שותות או הותרו שותות מכרן בטל כמו בשל תומים אבל הר"ם ז"ל כ' אם פיקחו או הותרו אפי' כ"ש מכרן בטל וכן כ' רב אלפס ועלה הרב ב"י ז"ל הביא לשון הר"ם ודברי הרב המגיד ז"ל כצורתם וכתבניתם וכו' בב"ה אעפ"י שלא נתפייס הרב המגיד בתירוץו תי' יפה הוא והכי דייקי דברי הר"ם ע"כ והוא עצמו בס' רכ"ז כ' עלמ"ש הטור האחין שחלקו לקוחות הן פחות משותות קנה ואינו מחזיר אונאה וכו' שותות קנה ומחזיר אונאה ואם שמו ב"ד דינו בשום היתומים שאם טעו בשותות חוזר וכו' הרב ב"י מימרא פ' האיש מקדש ולא זכר שר דהוא היפך דברי הרב המגיד ודבריו בב"ה.

גם בס' רפ"ט כ' הטור האחין שיש בהם גדולים וקטנים ורוצים לחלק ב"ד מעמידין להן אפוט' ובורר להן חלק יפה ואם הגדילו אינם יכולים למחות אבל אם טעו ב"ד בשותות החלוקה בטילה ע"כ וציין הרב ב"י סוגיין דהאיש מקדש ולא זכר שר דגם זה מן המתמיהין היפך דברי הר' המגיד והיפך דבריו כמ"ש המשל"ם: וגדולת התקמה דמרן ז"ל בשלחנו הטהור סי' ק"ג ס"ד כ' וז"ל ב"ד ששמו לטורף בנכסי לוקח וטעו בכ"ש מכרן בטל אפי' הכריזו וכו' וכן פ' בס' קי"ד ס' ה' ע"ש הרי דהסכים לתי' הרב המגיד וכמ"ש הוא עצמו בב"ה ובס' רכ"ז פ' האחין ושותפי' שחלקו הרי הן פלקוחו' וכו' שותות קנה ומחזיר אונאה אבל אם התנו ביניהם שיתלן בשומא דב"ד וטעו בשותות בטלה חלוקה שהדיינים ששמו ופיקחו שותות או הוסיפו שותות מכרן בטל ע"כ.

גם בס' רפ"ט ס"א פ' מרן מי שהניח תומים גדולים וקטנים ב"ד מעמידין אפוטרו' ובורר להן חלק יפה ואם הגדילו אין יכולין למחות אבל אם טעו בשותות יכולין למחות ע"כ וא"כ מה שהיק'

וכמבואר בפ' הנחנקין דפ"ז ע"א בברייתא דכי יפלא ממה דבר וכאשר תרגמוה שם בפסגיא לדעת ר"מ ע"ש.

גם קייל"ן בדין מי שנתחייב ב' מיתות ב"ד נידון בתמורה ופ' הרמב"ם פ' י"ד ה"ד מה' סנהדרין ל"ש עבר תחי' על התמורה ל"ש עבר תחי' על הקלה ע"ש. גם קייל"ן בדין דזקן ממרא מיתתו בתקן וכמ"ש הרמב"ם שם.

גם קייל"ן דהבא על נערה המאורסה מיתתו בסקילה כמ"ש הר"ם פ"ג מה' א"ב ה"ד וידוע דסקילי תמורה מתקן לכ"ע. הגע עצמה דהזקן ממרא חלק עם הב"ד בכל אחד מהדברים המפורשים שם כגון בדיני ממונו' או בדיני מפות ונמשך מזה שאותו המזון שלקח הלה וקינש בו את האשה ולפי ס' הזקן כדין לקח ושפיר הוי מקודשת ולפי ס' הב"ד אינה מקודשת והזקן הורה לעשות כהוראתו בדין הזה של הממונות או של המפות והרי נתחייב מיתה בב"ד כדין זקן ממרא שמיתתו בתקן אם אח"ך הזקן בא על אותה נערה שנתקדשה באותם המעות מי אמרי' פיון דלדעתו הויא מקודשת גמורה הוי נערה המאורסה ותייב הזקן סקילה כדין מי שנתחייב ב' מיתות ב"ד שניידון בתמו' או דילמא פיון שיתו' חלקה כבוד לב"ד הגדול והל' כמותם ולדעתם אשה זו אינה מקודשת ממילא נתבטל דעתו של זה הזקן ואינו חייב סקילה אלא חנק וזקא כדין ז"מ: ולכאורה היה נראה להביא ראיה דחייב סקילה מהא דאמרו שם בפ' הנחנקין ד' פ"ח ת"ר אינו חייב עד שיעשה כהוראתו או שיורה לאחרים ויעשו כהוראתו ופריו תלמודא בשלמא יורה לאחרים ויעשו כהוראתו מעיק' לאו בר קטלא הוא והשתא בר קטלא הוא אלא שיעשה כהוראתו מעיקרא נמי בר קטלא הוא והשתא בר קטלא הוא וכו' ומשני מעיקרא בעי התראה השתא לא בעי התראה ע"ש והשתא תקשי אמאי לא מתרץ תלמודא דנקט עד שיעשה כהוראתו למעוטי עשה היכף הוראתו דהיינו אם הור' דאשה זו מקודשת ואח"ך בא עליה דנמצא עשה היכף הוראתו פטור ולא אמרינן פיון דלדעתו מקודשת היא והיה חייב עליה סקילה פיון דעבד איסור היכף הוראתו קמל"ן דלא יבא לו חיוב מיתה אלא כשיעשה כהוראתו אז חייב מיתה כדין ז"מ החולק על ב"ד ועיקר חידושיא דברייתא הוא הורה לאחרים ועשה כהוראתו ונקט עשה כהוראתו אע"ג דמעיקר' נמי הנה חייב מיתה לאשמועי' הך דיוקא דזקא עשה כהוראתו חייב מדין ז"מ ולא כשעשה היכף הוראתו יתחייב סקילה כדין מי שנתחייב ב' מיתות פיון דלדעתו הויא נערה מאורסה ומדדחיק תלמודא לאוקומה באוקמתא אחריתי ולא אוקמה כדאמרן נראה דחייב סקילה: ואמנם כד דייקנן שפיר אין מפאן ראיה דהא בלא"ה תיקשי לתלמודא דאמאי לא היק' יותר בחונק במאי דפריה התינח היכא דאורי' בחלב ודם דמעיקרא לאו בר קטלא הוא והשתא בר קטלא הוא אבל היכא דאורי' בחייבי מיתות ב"ד מעיקרא נמי בר קטלא הוא ואמאי לא היק' לו דהא איכא פמה מחייבי מיתות שהם בסקילה או בשריפה כגון נערה מאורסה בסקילה וכגון בתו ובת בתו ודומיהם שהם בשריפה והשתא אי זקן ממרא הורה שבתו מותרת לו או שאין זו נערה המאורסה פי הקידושין לא הועילו וכשתאמר עשה כהוראתו נמצא בא על בתו או על הנערה המאורסה ונמצא בזה עשה כהוראתו וחלק על ב"ד הגדול וקאמר בברייתא דחייב מדין זקן ממרא שמיתתו בתקן ואמאי הרי זה במעשה זה שעשה נתחייב ב' מיתות אם על נערה המאורסה סקילה ואם על בתו או בת בתו שריפה ונתחייב חנק מדין המראתו על הב"ד וקי"ל דנדון בתמורה ואמאי פריה ליה מעיקרא נמי בר קטלא הוא פאילו מודה לו דמיתתו בתקן אלא דאין זה חידוש דמעיקרא נמי היה חייב מיתה ועדיפא מינה הי"ל להקשות בחונק דאיך אתה אומר עשה כהוראתו חייב חנק בשלמא היכא דאורי' באשת איש דמעיקרא חנק והשתא חנק שפיר אבל אורי' בנערה המאורסה או בבתו או בת

בתו וכיוצא סקילה או שריפה חייב וצ"ל דקי"ל לתלמודא דהא ברייתא ר' יוסי היא דאמר בפ' הנשרפין דפ"א נידון בזיקה הראשונה שבאת עליו ומפרש תלמודא פיצד תמותו נעשית אשת איש נידון בתמותו אשת איש ונעשית תמותו נידון באשת איש.

וע"ש בפרש"י דהט' משום דאין איסור חל על איסור והשתא שפיר מצינא למימ' דקי"ל לתלמודא דהה' ברייתא אתיא כר"י ומש"ה לא פריף דחייב סקילה או שריפה דבאמת אינו חייב אלא חנק לפי שהיא זיקה ראשונה שבאה עליו דהנה כ' הרמב"ם בפרק כ"א מאיסורי ביאה כל הבא על ערוה מן העריות דרף אברים או שחייב וננישק דרף תאנה ונהנה בקירוב בפשר הרי זה לוקה מן התורה וכו' וע"ש בכ"מ שכתב דמאי דאמרו ביבמות מפאן ואילף זו נשיקה היא לפוטרו ממיתה ואמנם חייב מלקות מן התורה ע"ש והשתא זה שחלק על ב"ד ואמר שזו אינה ערוה מפי נשק עטרה פבר התחיל לעשות פהוראתו דאם פדבריהם הרי הוא חייב מלקות מן התורה וא"כ הרי מתחייב חנק משום המראתו טל ב"ד ואינו מחויב ולה או שריפה אלא עד שיערה כמבואר בדברי רבינו פ"א מא"ב וא"כ נמצא דזיקה הראשונה שבאת לו היא חנק דמשעת נשיקה פבר התחיל לחול עליו איסור המראה ועד גמר ביאה באיסור המראה קאי ותו לא חייב עליה בשעת המראה איסור' דנערה המאורסה או דבתו וכיוצא דאין איסור חל על איסור ואמטו"ל לא פריף תלמודא על ברייתא דקתני חייב חנק דהא משפחת לה סקילה או שריפה דקי"ל לתלמו' דהא ברייתא ר"י היא וזיקה הראשונה חנק היא ואמטו"ל פריף ליה דמאי חידושה הוא דהא מעיקרא נמי הנה חויב מיתה ותו לא מידי: ודע דמסוגיא זו יש לתמוה על הרמב"ן ז"ל שחולק על רבינו בדין זה כמ"ש שם הרב כ"מ וסובר דליכא מלקות מן התורה אלא בהעראה או בגמר ביאה אבל בנשיקה ליכא מלקות אלא מדרבנן והה' דרשא דספרי דאל תטמאו בכל אלה אינה אלא אסמכתא בעלמא וגם הרמב"ן עצמו חולק על רבינו בדין ז"מ דרבינו פתב פאן בה' מפרים וכן אם חלק עליהם בגזרה מן הגזירות שגזרו בדבר שזדונו פרת נש"ח פגון שהתיר החמץ ביום י"ד בניסן בשעה ו' וכו' ה"ז חייב מיתה והרמב"ן חלק עליו בזה הב"ד הר' משל"מ וסו' דבשל דבריהם אינו נעשה זקן ממרא ע"ש והשתא בשלמא לדעת רבינו אתי שפיר סו' זו מב' צדדים דלא פריף והא סקילה או שריפה חייב כמ"ש דקי"ל לתלמודא דהא ברייתא ר"י אמרה ונידון בזיקה ראשונה שבאת עליו ומפי נשק פבר התחיל לבא לו איסור מיתת החנק ועד גמר ביאה באיסור המראה קאי ותו לא חייב עליה איסור הסקילה או שריפה וזה א"ש בין אם תאמר שבנשיקה איכא מלקות מדאורייתא בין אם תאמר שהוא מדרבנן הרי גם אם חלק עמהם מדרבנן חייב מיתה אף לדעת הרמב"ן דס"ל דאיסור הנשיקה הוא מדרבנן ואינו חייב מדאורייתא אלא עד שיערה וא"כ נמצא לא יחול עליו איסור דאורייתא אלא עד שיערה ואז יבואו לו הב' מיתות בב"א חנק על המראתו וסקי' או שריפה על גוף העבירה ובהא ליכא אין איסור חל על איסור' דתרנייהו בהדי הדדי קאתו ובכי הא אפי' ר"י מודה דנידון.

בחמורה כמבואר וא"כ אמאי לא פריף תלמודא עדיפ' מניה דאיף אתה אומר עשה פהוראתו חייב חנק והא לפעמים סקילה או שריפה חייב דלכ"ע נידון בחמורה ואין לומר פנין דבנשיקה עשה פהוראתו באיסור דרבנן פבר בא לו זיקת חנק דהא לדעת הרמב"ן אינו חייב על איסור דרבנן ודו"ק וצ"י ועיין משל"ם ה' ביאת מקדש פ"ג סוף ה' י"ז: ואיף שיהיה לפי מ"ש נסתרה דרפי במה שרציתי להוכיח מפאן לנדון שלנו דחייב סקילה בעשותו עבירה היפה דעתו שהוא אומר דאסו' מדלא מוקי ליה תלמוד' להה' ברייתא בהכי דהא ליתא פנין דתלמודא ס' דהה' בריית' ר"י

היא לעולם הוא נידון בחנק דהיא הראשונה שצאת עליו מתחילי פשהורה לאחרים ועשו פהורה אתו ונתו ליפא למילף מינה מידי.

שוב התבוננתי דלא היא נאפתי הראיה במקומה עומדת דע"כ לא ס"ל לר"י נידון בזיקה ראשונה אלא דוקא בעבירה אחת שיש בה ב' מיתות ומט' דאין איסור חל על איסור אמנם הכא ב' עבירות הן תחילי פשהורה לאחרי ועשו פהורה אתו הרי עבר עבירה אחת שחייב עליה חנק ואח"ך פשהורה עצמו בא עליה לכשתאמר שהוא חייב סקילה כיון.

דלדעתו היא מקודשת זו עבירה אחרת היא ובב' עבירות אפ"י ר"י מודה דנידון בחמורה וא"כ לי הראיה במקומה עומדת. אלא דמצד אחר אנכי הרוואה דליפא ראיה דהא פשתאמר דמאי דקאמר בכריית' עד שיעשה פהורה הוא לאפוקי עשה היפך הוראתו דהיינו שהורה שהיא אשת איש, ואח"ך הוא בא עליה וס"ד אמינא דיהיה חייב מיתה סקילה פדין מי שנתחייב ב' מיתות ב"ד דנידון בחמורה קמשמע לודאינו חייב עד שיעשה פהורה ולא בעשותו היפך הוראתו א"כ מוכרח אמה לו' דכבר זה הורה לעשות פהורה לאחרי מקודם ובא עליו חיוב מיתת חנק מט' המראתו על ב"ד וא"כ מאי קאמר בכרייתא או שהורה לאחרי ועשו פהורה וימאי אשמועינן וקלא מרישא שמעי' לה דעיקר חיובו בחנק הוא ע"י שהורה לאחרי ומש"ה לא מוקי לה תלמו' בהכי ועדיין הס' במקומו עומד: הן אמת דס' זה נופל ג"כ לענין קרבן אם א' מהחכמים וכגון עקבא ו' מהללאל ור' אליעזר שנתחלקו ולא ולא חזרו מסבבתם לחלק עם ב"ד ולא הורה לעשות פהורה שאינו חייב מיתה ושגג הוא באותו הדבר עצמו שחלק עליהם והוא אסר אי מחייב חטאת או הוי חולין לעזרה ואין להביא ראיה מההיא עובדא דר"ג ששלח לר"י גזרני עליה שתבא במקלה וכו' ביוה"כ שחל להיות בחשבונך והלך ר"י ואעפ"י שר"י לא חזר מחשבונו פמבאר נשם דהיה מצטער על ההליכה ואפ"י ה' הלך פיון דר"ג וב"ד פה הספימו ה' פמותן הרי דייחיד שעשה היפך דעתו אינו חייב לא מיתה ולא קרבן דאי חייב איך ר"י חילל יוה"כ שהוא בכרת הא ליתא דשאני התם דכ' אלה מועדי ה' ודרשי' אתם אפ"י שווגים וכו' וא"כ אפילו אם חשבון ר"י אמת לא נתקדש היום פיון שב"ד לא הספימו בזה וכמ"ש לו ר"ע ואמר לו ר"י עקיבא נישמתני אבל באיסור אחר שזה החכם אסר וב"ד מתירים ושגג או הזיד במה שלדעתו הוא אסור אפ"י שיתחייב מיתה או קרבן: ונראה להביא ראיה מהא דתנן ריש פ"ק דהוריו' הורו ב"ד וידע אהד מהן שטעו או תלמיד והוא הגיע להוראה והלך ועשה על פיהם וכו' ה"ז חייב מפני שלא תלה בב"ד ואמרי' עלה בגמ' פגון שמעון ו' עזאי ושמעון ו' זומא ופריה פי האי גזונא מזיד הוא ומשני דטעי במצוה לשמוע דברי חכמים משמע דוקא טעי במצוה לשמוע ד"ח הוי שוגג הא לא טעה בזה פיון שהוא יודע שהוא אסור ואכל מזיד הוי וחייב פרת ומינה דאם שגג פגון שנתחלה לו חלב בשומן חייב חטאת נאפ"י שהב"ד התירוהו פיון דלדעתו טעו ב"ד וחלב זה אסור חייב פרת במזיד ועל ש"ח ניש לדחות דהתם שאני שנודע שב"ד טעו וס' היחיד היא אמיתית אבל כשהב"ד עומדים בסבבתם ולא נתברר שטעו אה"ן דאם עבר היחיד ואכל בין מזיד בין שוגג לא יהיה חייב ועוד יש לדחות דהתם לאו לענין חיוב פרת במזיד אמת' אלא לענין שאינו חייב קרבן במזיד וכמ"ש רש"י.

ועוד יש להביא ראיה ממ"ש התוס' פ"ק דב"מ ד' ג' ד"ה מה לפיו שפן מחייבו קרבן וז"ל פי' שפן מחייבו קרבן אפילו העדים מכחישים אותו ואומרים לאו חלב הוא אלא שומן דאי אין העדים מכחישים אותו היכי קאמר תאמר בעדים וכו' עדים נמי מחייבי' אותו קרבן אם אינו מכחישן

ונאפי' ע"א אם אינו מכחישו מחייבו קרפן וזאת הסו' סוכרת פלישנא דפ' אפרו לו דמפרש ט' דרבנן דאמרו לו אכלת חלב והוא אומ' לא אכלתי דפטור משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה עדים ולכה פיו מחייבו קרפן אפי' עדים מכחישין אותו דלאידך לישנא דמפרש ט' דרבנן משום דמתרץ דיבוריה ואמר לא אכלתי שוגג אלא מזיד א"כ חשיבי עדים מפיו וכו' והוא לא מחייב עצמו קרפן אם היו מכחישי' אותו ע"כ: ודע דאותה סוגיא דפ' אפרו לו לא משמע הכי אלא משמע מינה דט' דרבנן הוא משום מיגו עיין היטב בפסוגיא ובפרש"י ותוס' ואמטו"ל כ' התוס' שם ד"ה ומודים דהך סוגיא ק' אסוגיא דפ"ק דב"מ והניחו בתימה ועיין להרב חק נתן שכ' עיין להתוס' פ"ק דב"מ מה שישבו לזה ע"כ ואחמה"ר לא דק פי במ"ש התוס' בב"מ לא יתישב קו' דהכא כ' התוס' דהא סו' אתי פהך לישנא דט' דרבנן משום דאדם נאמן ע"ע אבל באמת סו' דכריתות לא אלא הכי ודברי התוס' פאן ושם שוין הם ודו"ק: ודךך הגלויכי ראיתי להרמב"ם פי"א דשגגות ה' ח' שפתב אמרו לו ב' טמא היית וכו' אם הביאוהו ב' לידי מיתה חמורה לא יביאוהו וכו' הואיל והכחישו והשיג עליו הראב"ד זו לדעת רבנן אבל לדעת ר"י דאיתי עלה מטעם דאדם נאמן ע"ע אפי' אמר לא בטמאתי מעולם הוא נאמן וכו'.

ודע שדברי הרמב"ם ז"ל אלו נתחבטו בו הרב כ"מ והרב לח"ם ולא העלו ארוכה לדבריו להצילו מהשגת הראב"ד שהשיג דכיון דר"ן פ' הלכה כר"י ולר"י הט' הוא משום דאדם נאמן ע"ע א"כ למה יתחייב קרפן ולדברי הרב כ"מ עדיין ק' על רבינו דהנה לו לפסוק הך דינא דר"ן לענין טהרות שזהו השגת הראב"ד השניה דלא כמ"ש מרן וכמו שהשיגו הרב לח"ם גם לפי ק' דאם לענין טהרות פ' ר"ן כר"י כ"ש לענין קרפן דאיכא חולין בעזרה וכן השיגו הרב חק נתן גם דברי הרב לח"ם תמוהים מאד ושו"ר שפכר השיגו הרב ח"ן ע"ש ומה שרצה לישב הרב ח"ן ז"ל אהמ"ר מדידיה נפיל מרוב הדוחק באופן שדברי רבינו תמוהים ואפתי לא פלט מהשגות הראב"ד.

ולע"ד נ"ל לישב דעת רבינו ובהניח הסוגיא בפשטה דר"ן פ' ה' כר"י בין לקרפן ובין לטהרות ואמרה לשמעטא פי מדרשא ודלא פהרבנים הנז"ל ואפי"ה רבינו ז"ל טעמו ונמוקו עמו דהנה בריש פ' האשה רבה קא בעי תלמודא ע"א דנאמן מדאוריית' מנלן ובעו למיפשט ממתני' ע"א אומר אכלת חלב והוא אומ' לא אכלתי פטור ט' דמכחיש הא שתיק מהימן אלמא עד א' מהימן ודחי ממאי משום דמהימן דלמא משים דקא שתיק ושתיקה פהודאה דמאי תדע דקתני סיפא א"ל ב' אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי ר"מ מחייב וכו' מה אם ירצה לומר מזיד הייתי רישא מ"ט מחייבי רבנן אילמא משום דמהימן והא תרי וכו' וקפטרי רבנן אלא לאו משום דאשתיק ושתי' פהודאה דמאי וכו' וכ' הנמק"י ומדפליגי רבנן בהא מפלל דברישא ע"א אומר אכלת דדייקי' מינה הא אשתיק חייב ד"ה היא נאפי' לרבנן ואי מדין עדות הו' מודו ברישא לא הו' פטרו רבנן בסיפא דאיכא ב' עדים דנאמנים בכל מקו' אל"ו אין פאן דין עדות פלל דבדידיה תלה רחמנא ומש"ה מודה ברישא משום דשתיקה פהודאה דמאי וראוי שתדע דהא דמסקי' הכא דמשום שתי' חייבינן ליה ברישא ואין פאן דין עדות פלל היינו ללישנא דכריתות דמוקמי הכי ט' דרבנן מדכתיב או הודע התורה האמינתו בזה יותר ממאה עדים אבל לאידך לישנא דנדאי עדים נאמנים יותר ממנו וטעמא דפטרי רבנן הכא הוא משום שיכולין אנו לתקן לשונו ולומר שאינו מכחיש פלל העדים וה"ק לא אכלתי שוגג אלא מזיד דלעולם דין עדות יש פאן וברישא דלא פליגי רבנן בשתי' משום עדות הוא והינו פסוגיא דאפי' פ' האומר א"ל ע"א אכלת חלב והלה שותק נאמן ומדקאמר נאמן העד משמע דלאו משום שתיקה דהאי מחייב וכולה סוגיא דהתם ריקהטא אפי' במידי דלא הו"ל

למידע דליפא למימר ט' דשתיקה פהודאה ואנו פלישנא דנקיט אפיי קיל"ן וכן משמע פשטיה דלישנא דקאמר הקא דאמרו לו חכמים אילו ירצה לומר מזיד הייתי אלמא מהאי ט' הוא דמפטר רבנו דלאידך לישנא לא הו"ל אלא האמינתו תורה בב' עדים ואי אמרינו דלדבריו דר"מ הוא דקאמרי שנויא דחיקא הוא ע"כ: והנה סיום דבריו אלו שכ' וכן משמע פשטא דלישנאוכו, לא זכיתי להבינם דהא עלה דמתני' דמה אם ירצה לו' מזיד הייתי איבעיא לן האם בכריתות אי ט' משום מיגו או משום דאדם נאמן ע"ע ולא איפשיטא הבעיא ומכרחי' אנו לומר דאי ט' דרבנו משום דאדם נאמן הא דנקט מה אם ירצה לו' וכו' לט' דר"מ קאמר וכן כ' התוס' בפ"ק דב"מ וא"כ מה נתחדש לו להנמק"י בסו' זו מלישנא דמה אם ירצה לו' וכו' וכ' ואם לדבריו דר"מ וכו' והא זה מוכרח לאומרו מריהטא דסוגיא דכריתות ואם זה הוא הכרח אמאי לא פשט תלמודא הכי שם ואפ"ש שפונתו לו' דאע"ג דלא איפשיט' הבעיא ריהטא דלישנא דמתני' מוכח דט' משום מיגו ואין פונתו לדייק מסו' דהקא אלא מלשון המשנה בעצמה.

גם בסו"ד כ' משם הרשב"א דלאידך לישנא דכריתות דמשום נאמנותו של עד חייב פאפיי וכו' ואנו קיל"ן פאפיי דלא אגיל שיטתיה כדפירשנו וכו' וכן כ' בש"מ משם הרשב"א בב"מ ד' י"ב מהספר ריש ע"א.

הראת לדעת מדברי הנמק"י והרשב"א אלו דאפיי דאמר א"ל ע"א אכלת חלב נאמן היינו מט' נאמנותו של עד ולא משום דשתיקה פהודאה כדדחי תלמודא הקא והט' משום דאפיי ס' פהודא לישנא דט' דרבנו משום מיגו הוא אמטו"ל בע"א אומר אכלת חלב דליכ' מיגו חייב משום נאמנות העד וסו' דהקא אחי פאיך לישנא דט' דרבנו משום דאדם ק ע"ע.

ודע דעפ"י דכרי הנמק"י והרשב"א אלו מתרצתא קו' שהקשו על האחרונים שהביא הר"ן בפ' האומר שהיק' על ר"ת ז"ל שכתב דהא דאמר אפיי א"ל ע"א אכלת חלב נאמן דוקא בדשתיק אבל אמר איני יודע לא מיחייב והיק' עליו האחרונים דאם פן מאי לישנא דנאמן והא אין זה מחמת נאמנותו של עד אלא משום שתיקתו של בעל דבר שהוא פהודאה והו"ל חייב קרבן א"נ טהרותיו טמאות שהרי אין זה מט' נאמנות פלל ובפ' האשה רבה נמי פי בעינן למידק דע"א נאמן באיסור מהאי דיוקא ט' דאמר לא אכלתי הא אישתיק מהימן רמינן מפאי משום דמהימן דילמא משום דאישתיק ושת' פהודאה אלמא פי אתינן בה מט' הודאה לא שייך למימר נאמן וכו' אל"ו אפי' באומר איני יודע כל שאינו מכחישו נאמן ומתני' ודאי הכי דייקא דקתני והלה או' לא אכלתי ט' דמכחיש ליה בהדיא הא לא"ה מהימן והיק' ע"ז וכי תימא א"כ היכי מוכח אפיי מהקא דע"א מהימן אפי' בהלה או' איני יודע דהא בפ' האשה רבה דחינו דט' דמתני' משום דשתיקה פהוד' דמיא ומוכח לה מסיפא א"ל ב' אכלת חלב ר"מ מחייב וחכמי' פוטרין מה אם ירצה לו' וכו' אלא לאו משום דאשתיק ושתיקה פהודאה דמיא ויש לומר דהתם ס"ל דרישא נמי רבנו ומשו"ה מוכחין מרבנו דסיפא דט' דדיוקא דרישא משום דשתיקה פהודאה דמיא אבל אפיי ס"ל דרישא ר"מ היא והכי מתוקמא בדוכתא בכריתות וכיון דליפא למידק מסיפא מידי נקיטין דיוקא כפשטיה דוקא פשאמר לא אכלתי דקמכחיש ליה בהדיא הא אמר איני יודע פינו דלא מכחיש ליה מהימן ע"כ: ואני בער תי' זה לא יכולתי להבינו אדא במ"ש דאפיי ס"ל דרישא ר"מ היא והכי מתוקמא התם בכריתו' לא ידענא מאי קאמרי דהא בכריתות לא איתוקמא כר"מ אלא רישא דמתני' אמרו לו ב' אכלת חלב מביא חטאת ופריה אמרו לו פמה הני ב' וכו' ומוקי לה כר"מ וה"ק דבר זה מחלן' רבנו ור"מ היא והוא דקמכחיש להו אבל הא דמיייתי מינה אפיי ודאתו מינה בפ'

האשה רבה היא מציעתא א"ל ע"א אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי פטור הא לא איתוקמ' כר"מ ואפי' רבנן מודו בה ע"ש בסוגיא נעוד לדבריהם מאי מיייתי ראיה רבא דע"א מהימן אפי' באומר איני יודע מהא דע"א אומר וכו' והוא אומר לא אכלתי ודניקי דוק' דאמר לא אכלתי הא אומר איני יודע חייב והא דע"א ר"מ היא דאית ליה נאמנות לעדים אבל לרבנן דלית להו נאמנו' בעדים א"כ פי אומר איני יודע נמי פטור ומאי קמיייתי אפיי ראיה מדברי ר"מ ושבתיק רבנן באופן שדברים אלו לא זכיתי להבינ'.

ואמנם עפ"י דברי הנמק"י והרשב"א ז"ל הנז"ל מתרצתא שפיר קו' זו דלעולם אפי' באומר איני יודע שפיר מחייב עפ"י העד וכמ"ש הנמק"י שם דכולה סוגיא מוכחא אפילו במידי דלא הו"ל למידע וט' משום נאמנות העד הוא וההיא דפ' האשה רבה אתי כההו לישנא דט' דרבנן משום דאדם נאמן ע"ע ולא מט' מיגו ואפיי ס"ל דט' משום מיגו הוא ולעולם איכא נאמנות בעדים אמטו"ל בע"א או' אכלת חלב דליכא מיגו אפי' שנה או' איני יודע שפיר מחייב משום נאמנות העד ודו"ק: ונמצא דעת ר"ת דהא דאמרי' ע"א או' ודניקין הא שתיק חייב דוקא שתיק אבל אמר איני יודע לא וכן דעת הר"ן לשם והתוס' בסו' דכריתות וביבמות אף דעת הנמק"י והרשב"א ותוס' אחרונים שהביא הר"ן דגם באו' איני יודע חייב דעיקר ט' משום נאמנות העד הוא וכמ"ל ודע דס' זו של ר"ת לא הביאהו התוס' משמו אף הרא"ש בפ' הגזקין והמרדכי בפ' האומר הביאה משמו ע"ש ועיין להתוס' בכריתות ד"ה אפרו לו שהוכיחו לסברת ר"ת מדאמרי' שם בברייתא או הודע אליו ולא שיודיעוהו אחרים ומוקי לה בע"א ומכרח באו' איני יודע ואצטריך קרא לפוטרו דאי במכחישו ל"ל קרא ת"ל מדאמרי' לא יקום ע"א באיש לכל עון ולכל חטאת ודניקי' הא לשבועה קם דמשמע דוקא לשבו' אלא ודאי מיירי באומר איני יודע וס"ד דהא נמי ידיעה היא קמל"ן ולא שיודיעוהו אחרים וקו' זו ק' לדעת הרשב"א והנמק"י ותוס' אחרונים דס' דגם באו' איני יודע חייב א"כ קרא דאו הודע דדרשי' ולא שיודיעוהו אחרים מוכרח במכחישו ות"ל מלא יקום ע"א כמ"ש התוס' ושמא י"ל לדעת הגי רבנואיתא דס"ל דע"כ לא אמרי' לא יקום וכו' אלא דוקא במידי דדררא דממונא אף במידי דאיסורא וכפרה הו"א אפי' בע"א ומכחישו יביא קרבן ותכפר ועיין בהגמ"י פ"ה דעדות ה' א' קמל"ן קרא דלא ובמכחישו אינו חייב אפי' במידי דאיסו'.

וע' בקדושין דף ס"ה ע"ב אומר ר"ח בני זה בן ט' שנים וכו' ועיין בהר"ש פ"ה דטהרות מ' ט'. ושור' להרמב"ן הביא דבריו הר"ב בש"מ לב"מ די"ב מהספר ריש ע"ג שכ' דהט' דמהימנין ליה בהאי מיגו רעוע דהוי במקום עדים וגם משים עצמו רשע משום דכתיב או הודע אליו ולא שיודיעוהו אחרים והיק' ע"ז דהא בכריתות אוקימנא האי או הודע אליו בע"א דוקא ות' ז"ל ל"ק דיתור' דקרא הוא דמוקמינן בחד נאצ"ל בשנים אלא דלחד אצטריך ומאי דכתב ולא שיודיעוהו אחרים בשנים נאצ"ל בחד עכ"ל ובהכי מתישב שפיר קו' התוס' הנז' לדע' הראשו' הנז' ודוק: תבנא לדאתאן עלה לישב דברי הרמב"ם ז"ל הנז' למעלה דהנה נלע"ד דדעת הרמב"ם הוא כדעת תוס' אחרונים שהביא הר"ן ז"ל ודעמיניהו דגם באו' איני יודע חייב וכן מצאתי להדיא בדבריו בה' גזירות פ"ט ה' י"ז שכ' אבל אם שיתק או נסתפק לו ה"ז מביא קרבן עפ"י ע"א כמו שבארנו ע"ש ולישנא דשתק או שנסתפק לו משמע דאו' איני יודע דאם נסתפק לו ר"ל בלבד ואינו אומר איני יודע א"כ שיתק דקאמר מוכרח דהוא מודה לו ויודע שאכל ואי ידע שאכל פשי' דמיייתי קרבן ולא בשביל עדותו של עד דתפ"ל משום ידיעתו וכה"ג דקדק הר"ן ז"ל לשם אל"ו דשתק ר"ל שאינו יודע בלבד ושתק ולא השיב לו פלוג' או שנסתפק לו שאמר איני יודע וא"כ

אני אומר כי דעת רבינו פדעת הנמק"י ממש דמדנקט אב"י נאמן משמע דמשום נאמנותו של עד הוא ומן כרח דמפרש אב"י ט' דרבנן משום מיגו ולא משום אדם נאמן ע"ע דאי משום אדם נאמן ע"ע א"כ באו' איני דע יתיה פטור וכמ"ש הרשב"א והנמק"י וכינון דקיימא לו פאב"י מדנקיט להו תלמודא בפשיטות ואפי' רבא לא חלק עליו אלא באשתו זינתה בע"א ונקא ומט' דאין דבר שבערנה פחות משנים מן כרח דהכי הילכתא וא"כ אע"ג דר"ן קאמר בכריתות ה' כר"י דט' הוא משום דאדם נאמן ע"ע מ"מ סו' דפ' האומר דעיקר דאב"י ורבא דבתראי נינהו פ' כרבנן ומט' מיגו ואמטו"ל פ' דבאמרו לו נטמאת והוא אומר לא נטמאתי אפי' בטומאה ישנה חייב דליפא מיגו מדלא קאמר להו לא אכלתי וכמ"ש התוס'.

זה נ"ל לישב דעת רבינו והוא נכון בע"ה: ודע דגם דברי רבינו בפ"ג דשגגות מוכחי ה"כ שכי' שמתק ולא הפליג את העדים אלא אומר לו אשה וכו' אכלת חלב חייב דקדק לומר ולא הפליג את העדים דדוקא היכא דהפליג את העדים שאמר לא אכלתי פטור אבל כל שלא הפליג אותם אפי' אומר א"י חייב.

ושוב ראיתי לרבינו בפ"ח מה' אלו שכ' האוכל חתיכה וע"א אומר לו זה שאכלת חלב וע"א או' לא אכלת חלב הואיל ונקבע האיסור והוא אינו יודע ה"ז מביא אשם תלוי פשט דבריו שפכתב אינו יודע מורים כן דאפי' באומר א"י חייב.

וראיתי להר"ל לח"ם שם שהביא דברי התוס' דכריתות ועשה להם סמוכות מסוגיא דפ' האשה רבה וכו' שאם פונת רבינו במ"ש א"י לו' שאומר א"י ממש יקשה לו קו' התוס' דכריתות דל"ל קרא דאו' הודע תפ"ל מלא יקום ע"א באיש וגם יקשה סו' דפ' האשה ומפני זה נדחק לפרש דמ"ש והוא א"י ר"ל ששומתק וזהו א"י עיין בד"ק באנרף.

ואחרי נשיקת הרצפה אשתמיט מיניה תרתי חדא במה שרצה להוכיח פדעת התוס' מסו' דפ' האשה אשתמיט מיניה דדבר זה נפתח בגדולים והרי הנמק"י והרשב"א ותוס' אחרונים דלא קיימי כשי' התוס' וישבו אותה סוגיא בטו"ד וגם אילו היה רואה דברי הראשונים הנז"ל לא היה דוחק את עצמו לישב דברי רבינו עם דברי התוס' מפח קו' התוס' בכריתות דהרי כל הראשו' הנז"ל דפליגי עם ר"ת ולא חשו לקושיא זו ומה שיתרצו הראשונים הנז"ל לקו' זו יתרץ רבינו ג"כ ואפשר שיתרצו כמ"ש אגן בעניויתין לעיל.

ועוד ב' אשתמיט מיניה דברי רבינו בה' גזירות שהבאתי דמשם באר"ה דרבנן ז"ל לא קאי בפשיטת התוס' ז"ל וכמ"ש נדוק היטב: ודע שעל מ"ש רש"י בסוגיא דכריתות בל"א מודים חכמי' לר"י בחלבים ובביאת מקדש דשייך בהו קרבן אבל בטומאה גרידתא דנגע בטהרות לא מודו ליה ובמאי עסקי' וכו' ש"מ ט' לאו משום מיגו דהא בטומאה ישנה איפא מיגו אלא ט' משום דאדם נאמן ע"ט הילכף היכא דאיפא קרבן ה"כ אבל בטומאה גרידתא לא ע"כ ועיין בד"ה מודים חכמים לר"י ופליגי אדר"מ וכו' תמיה לי דהרי משנ' ערוך' היא בטהרות פ"ד משנה ט' ז"ל עד אהד אומר נטמאת והוא אומר לא נטמאתי טהור ב' אומרים נטמאת והוא אומר לא נטמאתי ר"מ מטמא וחכ"א הוא נאמן ע"י עצמו הרי דגם בטהרות בלא קרבן דהו משנה בהכי איירי מדמייתי לה בס' טהרות וגם אומר ר"מ מטמא אית להו לרבנן דר"מ אדם נאמן ע"י עצמו.

ונ"ל לישב בדוחק דכונת ל"א ה"כ הוא דמייתי הו' ברייתא דרבנן ור"י ולפי הפשט ט' דרבנן משום מיגו וט' דר"י משום דאדם נאמן על עצמו אבל עדיין מספק"ל רבנן דר"מ מי הוא אי ר"י

או רבנן דר"י וכמ"ש התוס' ו"ל דאי רבנן דר"מ ר"י תפשוט דט' משום דאדם נאמן ע"ע ואי רבנן דר"מ רבנן דר"י תפשוט דט' משום מיגו זהו הבעיא והשתא בעי למיפשוט דלא פליגי רבנן אר"י אלא בטירות ובין לרבנן בין לר"י ט' משום דאדם נאמן ע"ע אלא דרבנן ס"ל דלא אמרי אדם נאמן ע"ע אלא גבי קרבן דוקא ור"י ס"ל אפי' גבי טירות ומעשה תפשוט בעינן דנדאי רבנן דר"מ ע' משום דאדם נאמן ע"ע במומין אי רבנן דר"מ ר"י או רבנן דר"י לכ"ע בטומאה חדשה דאיכא קרבן נאמן אמןם לפי האמת רבנן דר"מ הוא ר"י כדמוכח מההיא מתני' דטירות דאית להו אדם נאמן ע"ע אפי' בטירות וע"ז דחי רבינא דלעולם פלוגתניהו בקרבן וט' דרבנן דר"י משום מיגו הוא אבל איכא טומאה דלא שייך בה מיגו וכו' וא"כ ט' דרבנן דר"י משום מיגו וט' דר"י משום דאדם נאמן ע"ע ואפתי בעינן במקומ' עומדת דלא ידעי רבנן דר"מ מאן גינהו זה נראה לי שב דברי רש"י ו"ל וצ"ל דל"א הדר ביה רש"י ממאי דקאמר מודים חכמים לר"י ופליגי אדר"מ דמשמע דרבנן דר"מ הם רבנן דר"י ומנכרח אתה לומר פן ללישנא קמא דאי לאו הכי לא נפשטה הבעיא וצ"ל דלא כ' רש"י הכי אלא ללישנא קמא אבל ללישנא בתרא היינו דמספק"ל וכמ"ש וכ"ז דחוק ודעיקר חסר מדברי רש"י וצ"ע: והוי יודע שהטור בסי' קכ"ז פ' כס' התוס' ור"ת דבאו' איני יודע נאמן ויש לתמוה טובא על הב"י שפ' פן גם בש"ע ולא זכר שר דברי הרמב"ם כמ"ש בעניינותין לעיל והנמק"י והרשב"א והריטב"א ותוס' אחרונים החולקים ע"ז וס"ל דבאומר איני יודע חייב והעד נאמן והי"ל לחוש לסכר' הגי רבנואמא במידי דאיסור' וצ"ע.

ועיין באה"ט ס"ק ו' כ' משם תשו' בית יעקב אחד אומר לשנים נתוסף יינו של אחד מכם ואיני יודע איזה מהם והם שותקי' אפ"ה מותר דהוי קול ושוכרו עמו שהרי אומר איני יודע ושתיקה לאו פהודאה דמי ע"ש.

ואשתמיט מיניה דמר דברי הרמב"ם בה' גזירות שכ' למעלה שכ' בפ' עד שאמר לאחד בפני גדרת וכו' אפי' אמר לב' ראיתי אחד שגזר ואיני יודע מי הוא הואיל ואין מכחישינן אותו נוהגין גזירות על פיו עש"ב ודין זה מקורו מהירושלמי הרי דמיקרי איקבע איסור' אפי' בכה"ג וכעת אין בידי ס' ב"י לחזות בנעם ד"ק: מיהו במה שדקדקנו על הב"י ו"ל פד מעינינו שפיר יש לישוב קצת ויש מקום לומר דהנמק"י והרשב"א לא ס"ל פדעת תוס' האחרונים דגם באומר איני יודע חייב ואע"ג דכ' דאב"י סו' דטעמיהו דרבנן משום מיגו ומשום נאמנות העד והדעת נוטה לומר דגם באיני יודע יהיה חייב פיון דאיכא נאמנות לעד וכדעת תוס' אחרונים מ"מ זה לא יתכן מפת דגלי קרא או הודע אליו ולא שיודיעהו אחר' ומנכרח באיני יודע איירי דאי במכחישו תפ"ל מקרא דלא יקום ע"א באיש וכמ"ש התוס' בכריתות ומ"ש בעניינותין לעיל לא ס"ל ועכ"פ פונת דבריהם להוכיח מדאב"י דאיכא נאמנות לעד ונפק"מ דאיפשי' בעינן דיבמות מנ"ל דעד אחד נאמן מן התורה אמןם גם הם מודו לדעת ר"ת דבאו' א"י פטור גם בדעת הרמב"ם אפ"ש דס"ל כמ"ש הלח"ם דקאי בדעת התוס' ומ"ש בה' שגגות א"י ר"ל מסתפק גם מ"ש בעניינותין מההיא דה' גזירות יש לישובה בדוחק ונמצא לא נשאר חולק על ר"ת פי אם תוס' האחרוני' וכיון דהתוס' בכריתות ובקדושין והמרדכי והאשרי פ' כר"ת אטו להכי פ' מרן פנותי' מ"מ לא פלטי דברי מרן ו"ל מחולש' דהיל"ל פל דברי הראשונים הנז"ל ולישבם פמנהגו הטוב.

והשתא דאיתית להכי יתלשבו דברי רבינו ו"ל כמ"ש לעיל אפי' לפי דרכו של הרב לח"ם שפי' דרבינו קאי בשיטת התוס' באומר איני יודע שהוא פטור ואפ"ה אתו שפיר דברי רבינו שפ' פרבנן ודלא כר"י מפת מימר' דאב"י וכמ"ש"ל נדוק היטב: